

Drangedal Kommune

HANDLINGSPLAN MOT MOBBING

BARNEHAGENE I DRANGEDAL KOMMUNE

Det skal være godt å være liten og stor i Drangedal

Innholdsfortegnelse

1. Hovedmål.....	s. 3
2. Lov om barnehager.....	s. 3
3. Mobbing i barnehagen.....	s. 3
4. Hvordan oppdage mobbing i barnehagen.....	s. 4
5. Forebyggende arbeid mot mobbing i barnehagen.....	s. 5
6. Konkrete tiltak mot mobbing i barnehagen.....	s. 6
6.1. Involverte barn.....	s. 6
6.2. De voksne i barnehagen.....	s. 6
6.3. Foreldre/foresatte til involverte barn.....	s. 7
7. Forslag til god litteratur.....	s. 7
7.1. Barnebøker.....	s. 7
7.2. Faglitteratur.....	s. 8
8. Skjema.....	s. 9
8.1. Forpliktende tiltaksplan.....	s. 9
8.2. Mal for referat fra møte vedrørende mobbing i barnehagen.....	s.10

1. Hovedmål

Alle barnehager i Drangedal kommune har nulltoleranse mot mobbing.

2. Lov om barnehager

§ 1. Formål: *Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg*

§2. Barnehagens innhold: *Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon*

§3. Barns rett til medvirkning, som handler om at barn skal kunne gi uttrykk for hvordan de har det i barnehagen

Forskrift for Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver; Livsmestring og helse: *Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.*

3. Mobbing i barnehagen

Negative handlinger som faller inn under mobbebegrepet, har sterk stressende og negativ virkning på barn i tidlig alder. Vi vet at små barns sosiale, emosjonelle og kognitive utvikling står i sammenheng med relasjonelle erfaringer (Stern, 2006). Gode erfaringer gjennom trygge relasjoner styrker selvbildet, øker trivsel og gir en positiv utvikling. Negative erfaringer skaper utrygge barn om må finne sin måte å mestre hverdagen på. Noen barn utagerer, mens andre barn trekker seg tilbake fra det sosiale samspillet. Det betyr at det å arbeide mot mobbing i barnehagen kan være med på å forebygge atferdsvansker. Det er også en klar sammenheng mellom atferdsvansker og psykisk helse hos barn og unge.

Tidlig innsats er viktig for å motvirke utviklingen av problematferd som diskriminering og mobbing.

**MOBBING KAN FORSTÅS SOM AT
BARN UTSETTES FOR NEGATIVE HENDELSER
FRA ANDRE (BARN ELLER VOKSNE) I LEK OG SAMSPILL,
DER BARN OPPLEVER Å IKKE VÆRE EN BETYDNINGSFULL PERSON FOR FELLESKAPET.**

I barnehagen kan dette gjøre seg gjeldende i at barn blir stengt ute av leken, blir ikke akseptert, får negative kommentarer, blir dominert, undertrykt, truet, herset med, hånt, krenket, latterliggjort og manipulert.

Det er viktig å skille mellom **konflikter**, **erting** og **mobbing**:

Konflikt	<ul style="list-style-type: none">▪ En uoverensstemmelse – ikke krenkelse▪ Barna er likeverdige parter i en konflikt▪ Konflikt er avgjørende forskjellig fra mobbing
Erting	<ul style="list-style-type: none">▪ <i>Driver ap med</i>▪ <i>Kun for moro skyld</i>▪ Skal stoppes▪ Kan utvikle seg til mobbing – begynnende mobbeatferd
Mobbing	<ul style="list-style-type: none">▪ Er et overgrep▪ Er ikke en konflikt og kan ikke forhandles▪ Skal stoppes øyeblikkelig <p style="text-align: right;">(Høiby & Trolle, 2012)</p>

Mobbing er en sosial prosess som involverer ikke bare den som utsetter andre for mobbing og den som er utsatt for mobbing, men hele gruppen som disse er en del av. Deltakerne forstås ikke som spesielt onde eller aggressive. Usikkerhet om tilhørighet i gruppen kan utløse handlinger som ekskluderer noen fra fellesskapet. Hensikten er ikke å gjøre andre vondt, men å sikre sin egen tilhørighet.

Det virker mot sin hensikt å fokusere på barns mangler eller personlighetstrekk. Man bør flytte fokus fra det enkelte individ som bærer av et problem og i stedet rette blikket mot de sammenhenger barnet befinner seg i. Barns trivsel er de voksnes ansvar og vi voksne må hele tiden reflektere over hva vi kan gjøre for å hindre mobbing.

4. Hvordan oppdage mobbing i barnehagen

Fysisk mobbing er tydelig og enkelt å oppdage ved tilstedeværelse:

- Dytting, slag, kloring, biting
- Erting, latterliggjøring og ydmykelser
- Aggresjon mot ting som tilhører et barn
- Handlinger som ødelegger for et barn uten at noe blir fysisk ødelagt
- Barn som stadig blir utsatt for skremsel og blir forfulgt, samtidig som det har vanskelig med å forsvare seg

Andre handlinger kan være vanskeligere å oppdage:

- Sosial ekskludering og utestenging fra gruppen
- Plaging uten synlige og åpne angrep
- Handlinger som preges av tvang
- Barn som stadig avvises i lek, med ord, erting, gester, grimaser og utestenging

Drangedal Kommune

De voksne i barnehagen må ha en observerende væremåte ved å være aktivt tilstede med alle sanser, legge merke til de små ting og være der barna er.

Plutselige forandringer i et barns atferd er viktig tegn på at det kan foregå mobbing:

- Barnet vil ikke i barnehagen
- Barnet nekter å fortelle hva som er galt
- Barnet blir lett oppfarende, sint eller aggressiv
- Barnet plager yngre barn eller søsken
- Barnet mister selvtillit
- Barnet gråter seg i søvn eller har mareritt
- Barnet endrer sove- eller spisevaner

5. Forebyggende arbeid mot mobbing i barnehagen

I sitt arbeid med å fremme **vennskap** og **felleskap** har barnehagene fokus på barnas sosiale kompetanse. Dette er en forutsetning for at barna skal få gjøre seg erfaringer innen sosialt samspill og det å være betydningsfull for fellesskapet. R.plan s. 22.

De voksne må ha gode kunnskaper om barn generelt og det enkelte barn, samt reflektere over situasjoner med perspektiv på å utenforliggende faktorer som barnehagens fysiske og psykososiale miljø, relasjoner og hjemmesituasjoner er sentrale faktorer for å forstå barnets atferd.

Forbyggende momenter:

- Oppmerksomme voksne som observerer og oppdager punktene beskrevet i forrige kapittel
- Voksne som vet at kroppsspråk og verbalt språk henger sammen
- Refleksjon over egen praksis og hvordan egne valg påvirker arbeidet med barna
- Voksne som velger å ha en positiv innstilling
- Fokus på barnets sterke side
- Se og høre barna og deretter bekrefte og anerkjenne
- Evne å se flere sider og være empatisk
- Akseptere følelser i praksis og veilede i stedet for å kritisere
- Snakke om følelser, håndtere følelser, fokus på selvinnsikt, forebygge usikkerhet
- Gjøre alle bra nok, vi trenger ikke være like
- Fram snakke gode sider ved hverandre
- Bygge relasjoner, ha små grupper og skape gode fellesopplevelser
- Aktive voksne som tar tak i ting som skjer og er gode rollemodeller
- Godt foreldresamarbeid der vi snakker om eventuelle utfordringer, viktig å ikke gjøre noen til syndebukker

6. Konkrete tiltak mot mobbing i barnehagen

Arbeidet mot mobbing handler om tydelige voksne med et varmt hjerte og et klart hode. I hjertet ligger anerkjennelsen, holdningene og forståelsen for barn. I hodet ligger kunnskaper med direkte linje til hjertet som skal føre til konkrete handlinger som forebygger og stopper mobbing.

6.1. Involverte barn

- Definer hvilke barn som er involverte i mobbeepisoden(e)
- Beskriv hva du har sett av hendelsen, vær tydelig på at det er uakseptabel atferd. Hvis voksne ikke reagerer legaliserer vi mobbing
- Anerkjenn barnas opplevelse, bekreft barnet positivt når det sier fra om at andre eller det selv blir plaget
- Styrk det barnet er og ta avstand for hva det gjør – anerkjennende kommunikasjon
- Rett barnets oppmerksomhet mot hvordan andre har det. Den voksne forklarer dersom det ikke er tydelig for barnet
- Understrek at det er det barnet har gjort som gjør at den andre er lei seg
- Forvent at barnet prøver å gjøre det godt igjen, for eksempel ved å gjøre en positiv handling
- Forklar barna at vi ikke godtar uakseptabel atferd – har nulltoleranse

6.2. De voksne i barnehagen

- Informere om/ drøfter enkeltepisoder på møtepunkter i barnehagen
- Sikre at alle ansatte til enhver tid vet hva som er den voksnes ansvar i forhold til holdning og handling når det skjer krenkelser
- Etablere en kultur der det forventes at ansatte sier fra når barn krenker barn og der voksne er med på å opprettholde mobbing ved å ignorere
- Etablere en kultur der konflikter og konfliktløsning sees som en naturlig og viktig del av barnehagens liv der voksne har et bevisst forhold til hvordan og når det er nødvendig med støtte fra voksne
- Drøfte hvilke barn som blir sett av voksne og hvilke som ikke blir det
- Etablere en kultur for refleksjon og åpenhet omkring voksenrollen, om lekens og humorens betydning i barnehagen som forebygging mot mobbing
- Nærmeste leder veileder voksne som er/var involvert
- Evaluere praksis slik at de voksne alltid er underveis mot en mobbefri barnehage

6.3. Foreldre/foresatte til involverte barn

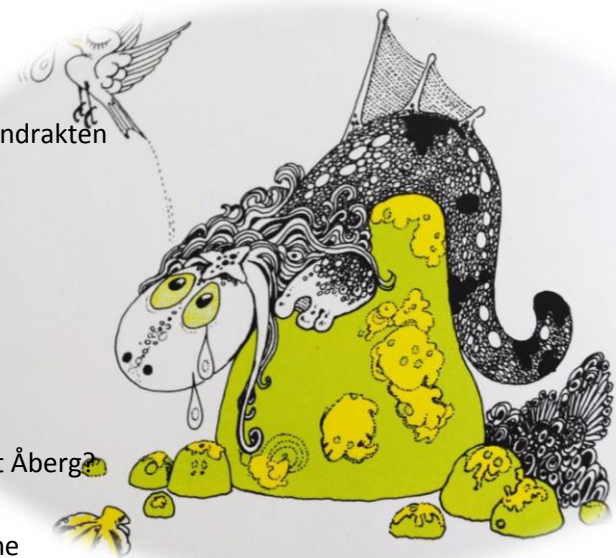
Separate samtaler med foresatte til involverte barn hvor personalet kan ha disse punktene som ledetråd:

- Forklare grunnen til møtet
- Etterspørre hva foreldrene vet om den aktuelle hendelsen
- Beskrive det som hendte ut i fra den/de voksnes tolkning av hendelsen og barnas opplevelse av episoden (det krever at den voksne har samarbeidet med de involverte barna og fått de ulike perspektivene)
- Markere at barnehagen og foresatte har et felles ansvar overfor de involverte barna
- Avklar hva som skal gjøres videre og hvem som skal gjøre hva
- Skrive referat og tiltaksplan
- Avtale eventuelt nytt møte
- Ta kontakt med PPT, helsesøster eller annen ekspertise ved behov for ekstra hjelp og støtte

7. Forslag til god litteratur

7.1. Barnebøker

- ❖ Tor Åge Bringsværd: Karsten liker å danse
- ❖ Tor Åge Bringsværd: Ruffen – sjøormen som ikke kunne svømme
- ❖ Tone Lie Bøttinger: Min storebror apen
- ❖ Paul Leer Salvesen: Fy fabian
- ❖ Ann De Bode: Det er alltid meg de skal ta
- ❖ Lena Klefeldt: Otto og Joppa
- ❖ Mats Wanblad: Lilleving
- ❖ Ulf Nilsson: Den lille gutten og løven
- ❖ Per Christian Jersild: Hymir
- ❖ Kari Saanum: Herr Alkabars nese
- ❖ Gunn-Britt Sundstrøm: Gutten i supermanddrakten
- ❖ Else Færden: Den stygge drageungen
- ❖ Birgitta Stenberg: Billy og sinte Lotta
- ❖ Birgitta Stenberg: Bjørn drar på landet
- ❖ Gunder Andersson: Martins sommer
- ❖ Trond Brønne: Petter og månen
- ❖ Eva Eriksson: Stures nye jacka
- ❖ Gunilla Bergstrøm: Albert og udyret
- ❖ Gunilla Bergstrøm: Hvem kan redde Albert Åberg?
- ❖ Ursula Kirchberg: Selim og Susanne
- ❖ Egon Mathiesen: Katten med de blå øynene
- ❖ Mette Cecilie Newth: Lille Skrekk

Drangedal Kommune

- ❖ Kaia Brønne: Fremmed/Venner/Uvenner/Savnet
- ❖ Johanna Thydell: Det er en gris i barnehagen

7.2.Faglitteratur

- ❖ Mai Brit Helgesen: Mobbing i barnehagen – et sosialt fenomen
- ❖ Ingrid Lund: De er jo bare barn. Om barnehagebarn og mobbing
- ❖ Kari Lamer: Sosial kompetanse
- ❖ Reidar Pettersen: Mobbing i barnehagen
- ❖ Jesper Juul: Det kompetente barn
- ❖ Jesper Juul: Fra lydighet til ansvarlighet
- ❖ Utdanningsdirektoratet: Hva vet vi om mobbing i barnehagesammenheng
- ❖ Utdanningsdirektoratet: Barns trivsel – de voksnes ansvar
- ❖ Barne- og familie departementet: Mobbing i barnehagen
- ❖ Kari Pape: Fra ord til handling - fra handling til ord
- ❖ Tora Korsvold: Barndom – barnehage – inkludering
- ❖ Anne Kirsti Ruud: Hvorfor spurte ingen meg?
- ❖ Unni Vere Midthassel m.fl.: Sosiale og emosjonelle vansker
- ❖ Helle Høiby/Anja Trolle: Stopp ertingen – arbeid med inkluderende miljøer i barnehagen
- ❖ Ivar Frønes: De likeverdige – om sosialisering og de jevnaldrendes betydning
- ❖ Øyvind Kvello: Vennskap som beskyttelse og risikofaktor, artikkel om vennskap
- ❖ Hildegunn Fandrem m.fl.: Barn i utfordringer

Skjemaer

FORPLIKTENDE TILTAKSPLAN FOR

(Barnehagens navn)

Tiltak	Ansvar	Gjennomføring (signatur og dato)
Den som har observert eller observerer mobbing informerer pedagogisk leder/styrer straks. Tas opp på avdelingsledermøtet med konkrete beskrivelser av den voksnes tolkning av situasjon. Bli enige om tiltak videre.	DEN SOM OBSERVERER ALLE	
Samtale med involverte barn, eventuelt alle dersom det synes hensiktsmessig. Barna kommer med forslag til tiltak. Sammenfatt barnas forslag med det personalet har kommet fram til.	DEN/DE ANSATTE SOM STÅR BARNET/BARNA NÆRMEST	
Foreldre til den/de som blir utsatt for mobbing og den/de som utsetter andre for mobbing, blir informert og tatt med på råd – situasjonsavhengig.	PEDAGOGISK LEDER/ STYRER	
Evaluering av tiltakene som er iverksatt etter samtaler og observasjon av barna; samme dag, dagen etter og tett oppfølging første uke. Deretter oppfølging ved behov inn i barnegruppen.	DE ANSATTE SOM STÅR BARNA NÆRMEST	
Evaluering på avdelingsmøter etter 1-2 uker. Drøfte eventuelle nye/endrede tiltak.	PEDAGOGISK LEDER/ STYRER/ ØVRIG PERSONALE	
Nye samtaler med foreldre/barn etter behov	PEDAGOGISK LEDER/ STYRER	
Stadig evalueringer til saken er løst.	PEDAGOGISK LEDER/ STYRER/ ØVRIG PERSONALE/ FORELDRE/BARN	

Skjemaer

MAL FOR
REFERAT FRA MØTE VEDRØRENDE MOBBING I BARNEHAGEN
(denne skal ligge i barnets mappe med kopi til foresatte)

Møtedato: _____

Deltakere på møtet _____

Hva saken gjelder (hendelsesforløp, involverte)	Tiltak (som skal iverksettes)	Ansvar

Dato for neste oppfølgingsmøte: _____

Sted/Dato: _____

Underskrift Pedagogisk leder

Underskrift Styrer

Underskrift foresatte

Underskrift foresatte